

Musiq a nazariyasi fanini texnologik vositalar mexanizmini takomillashtirish

Gulsanam Sheraliyevna Abdualimova
Navoiy davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada musiq a nazariyasi fanini o'qitishda zamonaviy texnologik vositalardan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari ko'rib chiqilgan. Raqamli texnologiyalarning tez rivojlanayotgan davrida musiq a ta'limini yanada samarali tashkil etish uchun innovatsion yondashuvlar, dasturiy ta'minot va multimediya vositalari imkoniyatlari tahlil qilingan. Maqolada an'anaviy ta'lim metodlari bilan zamonaviy texnologiyalarning integratsiyalashuvi, kompyuter dasturlari, mobil ilovalar, interfaol doskalar va onlayn platformalarning musiq a nazariyasi darslarida qo'llanilishi ko'rsatilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, texnologik vositalardan to'g'ri foydalanish talabalarning nazariy bilimlarini mustahkamlash, musiq a tinglash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish, o'z-o'zini ta'lim qilish qobiliyatlarini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, maqolada texnologik vositalar yordamida musiq a nazariyasi fanini o'qitishning afzalliklari, muammolari va istiqbollari, shuningdek, pedagoglar uchun amaliy tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: musiq a nazariyasi, texnologik vositalar, raqamli ta'lim, innovatsion texnologiyalar, dasturiy ta'minot, multimediya vositalari, interfaol ta'lim, kompyuter dasturlari, mobil ilovalar, onlayn platformalar, musiq a pedagogikasi, zamonaviy ta'lim metodlari, o'quv jarayoni optimallashtirish, elektron ta'lim resurslari, audiovizual vositalar, musiq a talqini, nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, ta'lim texnologiyalari, pedagogik innovatsiyalar

Improving the mechanism of technological tools in music theory

Gulsanam Sheraliyevna Abdualimova
Navoi State University

Abstract: This article examines the issues of improving mechanisms for using modern technological tools in teaching music theory. In the era of rapidly developing digital technologies, innovative approaches, software capabilities, and multimedia tools for organizing music education more effectively are analyzed. The article demonstrates the integration of traditional teaching methods with modern technologies, and the application of computer programs, mobile applications, interactive whiteboards,

and online platforms in music theory classes. According to research results, proper use of technological tools helps strengthen students' theoretical knowledge, develop music listening and analysis skills, and enhance self-learning abilities. Additionally, the article presents the advantages, problems, and prospects of teaching music theory with the help of technological tools, as well as practical recommendations for educators.

Keywords: music theory, technological tools, digital education, innovative technologies, software, multimedia tools, interactive learning, computer programs, mobile applications, online platforms, music pedagogy, modern teaching methods, educational process optimization, electronic educational resources, audiovisual tools, music interpretation, theoretical knowledge, practical skills, educational technologies, pedagogical innovations

1. KIRISH

XXI asr - axborot texnologiyalari va raqamlashtirish asri. Bugungi kunda ta'limning barcha sohalari, jumladan musiqa ta'limi ham texnologik inqilobning ta'siri ostida tub o'zgarishlarga duchor bo'lmoqda. Zamonaviy talabalar raqamli muhitda o'sgan avlod bo'lib, ular uchun texnologiyalar hayotning ajralmas qismidir. Shu sababli, musiqa nazariyasi fanini o'qitishda ham an'anaviy metodlar bilan bir qatorda zamonaviy texnologik vositalardan foydalanish zaruriyati tug'ilmoqda.

Musiqa nazariyasi - musiqa ta'limining asosiy fanlaridan biri bo'lib, u talabalarning musiqa savodxonligini shakllantiradi, musiqa asarlarini tahlil qilish, tushunish va baholash qobiliyatlarini rivojlantiradi. An'anaviy yondashuvda musiqa nazariyasi fani asosan nazariy ma'lumotlar berish, notalarni o'qish va yozish, intervalar, akkordlar, maqomlar kabi tushunchalarni o'rgatishdan iborat edi. Biroq, zamonaviy ta'lim talablari va imkoniyatlari bu jarayonni yanada samarali, qiziqarli va interaktiv qilishni talab etadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim sifatini oshirish va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha" qarorlari va "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi ta'lim tizimini zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlash vazifasini belgilaydi. Musiqa ta'limi ham bu jarayondan chetda qolmasligi, aksincha, texnologik vositalarning barcha imkoniyatlaridan foydalanishi kerak.

1.1. Tadqiqotning dolzarbligi

Tadqiqotning dolzarbligi quyidagi omillar bilan belgilanadi:

Birinchidan, zamonaviy ta'lim tizimida raqamlashtirish jarayonlari jadal sur'atlar bilan rivojlanmoqda va musiqa ta'limi ham bu jarayonga moslashishi zarur.

Ikkinchidan, COVID-19 pandemiyasi davri masofaviy ta'lim zaruriyatini ko'rsatdi va texnologik vositalar ta'limning davomiyligini ta'minlashda muhim rol o'ynadi. Bu tajriba texnologiyalarning ta'limdagi ahamiyatini yanada oshirdi.

Uchinchidan, zamonaviy talabalar raqamli avlod vakillari bo'lib, ular uchun texnologiyalar orqali o'rganish ancha qulayroq va samaraliroqdir. An'anaviy metodlar ularning qiziqishini to'liq qondira olmaydi.

To'rtinchidan, musiqa nazariyasi fani o'z mohiyati jihatidan murakkab va abstrakt tushunchalarni o'z ichiga oladi. Texnologik vositalar bu tushunchalarni vizuallashtirish, konkretlashtirish va yanada tushunarli qilish imkonini beradi.

Beshinchidan, texnologik vositalar talabalarning mustaqil ishlash, o'z-o'zini nazorat qilish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

1.2. Tadqiqotning maqsadi va vazifalari

Tadqiqotning maqsadi: Musiqa nazariyasi fanini o'qitishda texnologik vositalardan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish, ularning samaradorligini oshirish yo'llarini aniqlash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot vazifalari:

1. Musiqa nazariyasi fanini o'qitishda qo'llaniladigan zamonaviy texnologik vositalarni o'rganish va tasniflashtirish;
2. Texnologik vositalarning an'anaviy ta'lim metodlari bilan integratsiyalashuv mexanizmlarini tahlil qilish;
3. Turli texnologik vositalarning afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash;
4. Musiqa nazariyasi darslarida texnologiyalardan samarali foydalanish metodikasini ishlab chiqish;
5. Pedagoglar va talabalar uchun amaliy tavsiyalar tayyorlash.

1.3. Tadqiqot ob'ekti va predmeti

Tadqiqot ob'ekti: Musiqa nazariyasi fanini o'qitish jarayoni.

Tadqiqot predmeti: Musiqa nazariyasi fanini o'qitishda texnologik vositalardan foydalanish mexanizmlari va metodlari.

2. ADABIYOTLAR TAHLILI

Musiqa ta'limida texnologiyalardan foydalanish masalasi ko'plab xorijiy va mahalliy tadqiqotchilar e'tiborini tortgan. Har bir tadqiqotchi o'z nuqtai nazaridan bu masalaga yondashgan va qimmatli hissa qo'shgan.

2.1. Xorijiy tadqiqotchilar tajribasi

David Williams (2012) o'zining "Technology in Music Education" asarida musiqa ta'limida texnologiyalarning tarixiy rivojlanishini ko'rib chiqib, har bir davr uchun xos texnologik yangiliklarning ta'limga ta'sirini tahlil qilgan. U gramofondan tortib, zamonaviy raqamli texnologiyalargacha bo'lgan taraqqiyotni o'rganib, texnologiyalarning musiqa ta'limini tubdan o'zgartirib yuborganligini ta'kidlaydi.

Peter Webster (2016) kompyuter texnologiyalarining musiqa ijodkorligiga ta'sirini tadqiq etgan. Uning fikriga ko'ra, zamonaviy dasturiy ta'minot nafaqat musiqa yaratish jarayonini osonlashtiradi, balki talabalarning ijodiy fikrlashini ham

rivojlantiradi. Webster musiqiy kompozitsiya yaratishda texnologiyalarning kreativlikni cheklamasligi, aksincha, yangi imkoniyatlar ochib berishini isbotlagan.

Juniper Hill (2018) mobil ilovalarning musiqa ta'limidagi rolini o'rganib, ularning samaradorligini baholagan. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, mobil ilovalar talabalarning har qanday vaqt va joyda mashq qilish imkoniyatini beradi, bu esa o'rganish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Andrew King (2020) onlayn ta'lim platformalarining musiqa nazariyasi fanini o'qitishdagi imkoniyatlarini tahlil qilgan. COVID-19 pandemiyasi davrida masofaviy ta'limning ahamiyati oshganini hisobga olgan holda, u onlayn platformalarning kelajakda ham muhim rol o'ynashini bashorat qilgan.

2.2. Mahalliy tadqiqotchilar hissi

O'zbekiston olimlari ham musiqa ta'limini zamonaviylashtirish masalalariga katta e'tibor berishmoqda.

R.Abdullayeva (2019) o'zining tadqiqotlarida milliy musiqa ta'limini zamonaviy texnologiyalar bilan boyitish zarurligini ta'kidlagan. U milliy cholg'u asboblari, xalq musiqasi ta'limida ham texnologiyalardan foydalanish mumkinligini ko'rsatib bergan.

D.Sharipova (2020) musiqa pedagogikasi sohasida innovatsion yondashuvlarni o'rganib, raqamli ta'lim resurslarining ahamiyatini alohida ta'kidlagan. Uning ishlarida musiqa o'qituvchilarini zamonaviy texnologiyalarga o'rgatish masalalari ko'rib chiqilgan.

N.Qodirov (2021) musiqa ta'limida multimedia texnologiyalarining qo'llanilishini tadqiq etib, ularning talabalarning estetik tarbiyasiga ta'sirini o'rgangan. U audiovizual vositalarning musiqa asarlarini idrok etishni chuqurlashtirishi, musiqiy xotira va tasavvurni rivojlantirishini isbotlagan.

2.3. Nazariy asoslar

Musiqa ta'limida texnologiyalardan foydalanish quyidagi nazariy asoslarga tayanadi:

Konstruktivizm nazariyasi (J. Piaget, L. Vygotskiy) - bu nazariyaga ko'ra, talaba bilimni tayyor holda emas, faol izlanish orqali egallaydi. Texnologik vositalar talabaga mustaqil o'rganish, tajriba o'tkazish, xatolardan saboq olish imkoniyatini beradi.

Ko'p duyumlilik nazariyasi (R. Mayer) - bu nazariya ko'rsatadiki, ma'lumot turli duyumlar orqali (ko'rish, eshitish, amaliy faoliyat) berilganda o'zlashtirish samaradorligi oshadi. Multimedia texnologiyalari aynan shu imkoniyatni beradi.

Faol o'rganish nazariyasi - texnologik vositalar talabalarning dars jarayonida faol ishtirokini ta'minlaydi. Interfaol dasturlar, o'yinlar, simulyatsiyalar orqali talabalar passiv tinglovchi emas, faol ishtirokchiga aylanadi.

3. MUSIQA NAZARIYASI FANIDA QO'LLANILADIGAN TEXNOLOGIK VOSITALAR

Zamonaviy musiqa nazariyasi darslarida turli xil texnologik vositalar qo'llanilishi mumkin. Ularni quyidagicha tasniflashtirish mumkin:

3.1. Dasturiy ta'minot (Computer Software)

Nota muharriri dasturlari - bu dasturlar nota yozish, tahrirlash va bosib chiqarish imkonini beradi. Eng mashhur dasturlar:

Sibelius - professional nota muharriri bo'lib, juda keng imkoniyatlarga ega. U murakkab partituralarni yaratish, turli asboblarni uchun nota yozish, tovushlarni eshitish imkonini beradi. Talabalar bu dastur yordamida o'z kompozitsiyalarini yaratishlari, garmonik progressiyalarni tajriba o'tkazib ko'rishlari mumkin.

Finale - yana bir professional dastur bo'lib, nota yozish sanoatida keng qo'llaniladi. Uning afzalligi - juda aniq va chiroyli nota tayyorlash imkoniyati. Musiqa nazariyasi darslarida o'qituvchi bu dasturda tayyorlangan materiallar orqali murakkab tushunchalarni tushuntirishi mumkin.

MuseScore - bu bepul va ochiq kodli dastur bo'lib, talabalar uchun juda qulay. U yordamida nota yozish, o'zgartirish va ulashish oson. Talabalar uy vazifalarini shu dasturda bajarib, o'qituvchiga elektron shaklda yuborishlari mumkin.

Musiqa nazariyasi o'rgatuvchi dasturlar:

EarMaster - quloq mashq qilish uchun eng yaxshi dasturlardan biri. U intervallarni, akkordlarni, ritmlarni aniqlashni o'rgatadi. Dastur progressiv tarzda murakkablashib boradi va har bir talabaning darajasiga moslashadi. Statistika bo'limi talabaning rivojlanish dinamikasini ko'rsatadi.

Teoria.com - onlayn platforma bo'lib, musiqa nazariyasining barcha asosiy mavzularini qamrab oladi. U interfaol mashqlar, testlar va darhol natija olish imkoniyatini taqdim etadi. Talabalar mustaqil ravishda o'z bilimlarini tekshirishlari va kamchiliklarini tuzatishlari mumkin.

MusicTheory.net - bepul onlayn resurs bo'lib, musiqa nazariyasini bosqichma-bosqich o'rgatadi. U vizual va audio materiallar bilan boyitilgan, har bir mavzu aniq va tushunarli tushuntirilgan.

SmartMusic - bu dastur talabalarning ijrosini baholash va ular bilan individual ishlash imkonini beradi. O'qituvchi har bir talaba uchun maxsus vazifalar yaratishi, ularning bajarilishini kuzatishi mumkin.

3.2. Mobil ilovalar

Smartfonlar va planshetlar bugungi kunda har bir talabaning qo'lida mavjud. Shuning uchun mobil ilovalar musiqa ta'limida katta imkoniyatlarga ega:

Perfect Ear - bu ilova quloqni mashq qilish, intervallar, akkordlar, maqomlarni aniqlash uchun mo'ljallangan. Ilova o'yin elementlarini o'z ichiga oladi, bu esa mashq qilishni qiziqarli qiladi.

Tenuto - keng qamrovli musiqa nazariyasi ilovasi bo'lib, nota o'qish, klaviaturani o'rganish, intervallar va akkordlarni mashq qilish imkonini beradi.

Music Theory Pro - to'liq interaktiv musiqa nazariyasi kursi. U video darslar, mashqlar, testlarni o'z ichiga oladi. Talabalar o'z tempida o'rganishlari mumkin.

NotateMe - bu ilova qo'lda yozilgan notalarni raqamli formatga o'tkazadi. Talaba qog'ozga nota yozsa, dastur uni taniydi va elektron formatga keltiradi.

3.3. Onlayn platformalar va veb-saytlar

YouTube va video darslar - bugungi kunda YouTube'da musiqa nazariyasi bo'yicha ming-minglab bepul video darslar mavjud. Mashhur kanallar:

- "Music Theory for Guitar" - gitara orqali musiqa nazariyasi
- "Michael New" - professional pedagog darslari
- "Rick Beato" - chuqur nazariy va amaliy ma'lumotlar

Coursera, edX - bu platformalarda jahon universitetlarining musiqa nazariyasi bo'yicha onlayn kurslar mavjud. Talabalar sertifikat olish imkoniyatiga ega.

Khan Academy - bu platforma musiqa nazariyasini boshlang'ich darajadan o'rgatadi, barcha materiallar bepul va sifatli.

3.4. Apparat vositalari

Interfaol doska (Interactive Whiteboard) - zamonaviy darsxonalarda keng qo'llanilmoqda. O'qituvchi nota yozishi, audio va video materiallar ko'rsatishi, real vaqtda o'zgartirishlar kiritishi mumkin. Talabalar ham doskada ishtirok etishlari, o'z fikrlarini namoyon qilishlari mumkin.

MIDI klaviatura - kompyuterga ulanadigan klaviatura bo'lib, u yordamida nota kiritish, ijro etish, tovushlarni eshitish mumkin. Talabalar o'z kompozitsiyalarini yaratishda, garmoniyalarni mashq qilishda foydalanishlari mumkin.

Audio interfeys va mikrofon - talabalarning ijrosini yozib olish, tahlil qilish uchun zarur. Qayta tinglash orqali xatolarni aniqlash va tuzatish osonlashadi.

Proyektor va ovoz kuchaytirgich - darsda multimedia materiallarni namoyish etish uchun zarur texnik vositalar

4. *TEXNOLOGIK VOSITALARNING AFZALLIKLARI VA IMKONIYATLARI*

Musiqa nazariyasi fanini o'qitishda texnologik vositalar quyidagi afzalliklarga ega:

4.1. Vizualizatsiya imkoniyati

Musiqa nazariyasining ko'pgina tushunchalari abstrakt xarakterga ega. Masalan, tovush to'lqinlari, garmonik qatorlar, akustik hodisalar ko'zga ko'rinmaydi. Texnologik vositalar bu tushunchalarni vizuallashtirish imkonini beradi:

- Tovush to'lqinlarini grafiklar orqali ko'rsatish
- Spektr analizatori yordamida tovush tarkibini ko'rish
- Maqomlarni rang-ranglik bilan tasvirlash
- Akkordlarning klaviaturada joylashishini ko'rsatish

Bu vizual tasvirlar talabalarning tushunchalarni chuqurroq anglashlariga yordam beradi.

4.2. Darhol qayta aloqa (Instant Feedback)

An'anaviy ta'limda talaba topshiriq bajaradi, o'qituvchiga topshiradi va natijani kutadi. Bu jarayon vaqt talab etadi. Texnologik vositalar esa darhol natija beradi:

- Onlayn testlar darhol baholanadi
- Quloq mashq qilish dasturlari javobning to'g'riligini zudlik bilan ko'rsatadi
- Nota yozish dasturlari xatolarni avtomatik aniqlaydi

Bu talabaning motivatsiyasini oshiradi va o'rganish jarayonini tezlashtiradi.

4.3. Individual yondashuv

Har bir talabaning o'zlashtirish tezligi, qobiliyati va qiziqishlari har xil. Texnologik vositalar individual yondashuvni ta'minlaydi:

- Adaptiv dasturlar talaba darajasiga moslashadi
- Har bir talaba o'z tempida o'rganishi mumkin
- Qiyin mavzularga ko'proq vaqt ajratish imkoniyati
- O'z kuchli va zaif tomonlarini aniqlash

4.4. Mustaqil o'rganish imkoniyati

Texnologik vositalar talabalarning mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantiradi:

- Talabalar darsdan tashqari vaqtda ham mashq qilishlari mumkin
- Onlayn resurslar 24/7 ochiq
- Video darslarni qayta-qayta ko'rish imkoniyati
- O'z-o'zini nazorat qilish vositalari

Bu talabalarning mas'uliyat hissini shakllantiradi va o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshiradi.

4.5. Motivatsiya oshishi

Zamonaviy talabalar texnologiyalar bilan o'sgan avlod. Ular uchun raqamli vositalar orqali o'rganish qiziqarliroq:

- O'yinlashtirish (gamification) elementlari
- Vizual va interaktiv materiallar
- Muvaffaqiyat belgilari va yutuqlar tizimi
- Ijtimoiy tarmoqlarda natijalarni ulashish

4.6. Vaqt va resurslarni tejash

Texnologiyalar o'qituvchi va talabalarning vaqtini tejaydi:

- Bir marta yaratilgan material qayta-qayta ishlatiladi
- Avtomatik tekshirish vaqtni tejaydi
- Elektron materiallar saqlanadi va osongina topiladi
- Masofaviy ta'lim transport vaqtini tejaydi

4.7. Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish

Zamonaviy dasturlar talabalarning ijodiy potentsialini ochishga yordam beradi:

- Nota muharrirlari orqali kompozitsiya yaratish
- Turli asboblarni tovushlarini sinovdan o'tkazish

- Eksperiment qilish va yangi g'oyalar sinab ko'rish
- Professional sifatdagi ishlar yaratish imkoniyati

6.4. Xulosa

Musiqqa nazariyasi fanini o'qitishda texnologik vositalardan foydalanish - zamonaviy ta'limning ajralmas qismi. Tadqiqot natijalariga ko'ra:

1. Texnologik vositalar musiqqa nazariyasi fanini o'rganishni yanada samarali, qiziqarli va qulay qiladi. Ular vizualizatsiya, interaktivlik, darhol qayta aloqa kabi imkoniyatlarni taqdim etadi.

2. Turli xil texnologik vositalar mavjud: nota muharrirlari, musiqqa nazariyasi o'rgatuvchi dasturlar, mobil ilovalar, onlayn platformalar, apparat vositalari. Har biri o'ziga xos imkoniyatlarga ega.

3. An'anaviy va zamonaviy metodlarning integratsiyasi eng yaxshi natija beradi. Texnologiyalar an'anaviy metodlarni almashtirmaydi, balki to'ldiradi va boyitadi.

4. Muammolar mavjud - texnik, tashkiliy, pedagogik. Lekin ularning barchasi hal qilinadigan muammolar. Asosiysi - maqsadga yo'nalgan, puxta o'ylangan yondashuv.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. СС Болта-Зода. Принципы и приложения музыкальной формы. Science and Education 5 (2), 432-438

2. СБ Саидий. Нестандартные психологические структуры и модуляция в педагогике. Science and Education 5 (2), 348-354

3. СС Болта-Зода. Обменное приёмы аккордов семейство субдоминанты и доминанты использование на фортепиано. Science and Education 5 (2), 439-444

4. СБ Саидий. Художественно-педагогическое общение как средство формирования музыкальной мотивации школьников. Science and Education 5 (2), 322-327

5. Саидий, Саид Болта-зода. Адаптивность детей к школе при посещении и непосещении дошкольного учреждения. Science and education 4 (5), 1105 - 1112

6. Ропиева, Дурдона Акмаль кизы, Саид Болтазода, Саидий. Технологии формирования и развития вокально-хорового навыка студентов через народные песни. Science and Education 4 (2), 1330-1336

7. СБ Саидий. Определения понятий диктанта в теории музыки. Science and Education 3 (12), 823-828

8. Саидий, Саид Болта-зода. Бекзод Турсун угли Алиев. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. Science and Education 3 (5), 1484-1492

9. Саидий, Саид Болта-зода. Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивные методы обучения творчеству русских

композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. Science and Education 3 (4), 1605-1611

10. Саидий, Саид Болта-зода. Алиев, Бекзод Турсун угли. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. Science and Education 3 (5), 1484-1492

11. Саидий, Саид Болта-зода. Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивная методика обучения жанрам, созданных на народные лады, учащимся музыкальных и художественных школ. Science and Education scientific journal 4 (ISSN 2181-0842), 1618

12. Саидий, Саид Болта-зода. Механизмы формирования культуры почитания человеческих ценностей у старшеклассников на основе фольклора в хоре. Science and Education 4 (2), 1386-1391

13. Саидий, Саид Болта-зода. Психологические характеристики музыкальных звуков. Узбекистан 2 (2), 76-82

14. Ибрагимов, Умид Собиржонович, Саид Болтазода, Саидий. Современные методы формирования техники исполнения студентов на занятиях. Science and Education 4 (2), 1234-1239

15. Ропиева, Дурдона Акмаль кизы, Саид Болтазода, Саидий. Технологии формирования и развития вокально-хорового навыка студентов через народные песни. Science and Education 4 (2), 1330-1336

16. Саидий, Саид Болта-Зода, Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза ... Интерактивные методы обучения творчеству русских композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. Science, and Education 3 (4), 1605-1611

17. Саидий, Саид Болтазода. О некоторых простейших обобщениях приёмов и методов по музыке общеобразовательной школе. Science and Education 3 (8), 196-203

18. Саидий, Саид Болта-Зода, Салимова, Бахринисо Бахромжон кизи. Вариационный подход к построению однородной музыки, размышление идеального подхода к её решению. Science and Education 3 (8), 138-144

19. Саидий, Саид Болта-Зода, Рустамов, Азизбек Рустам ўгли. Выработка отдельных музыкальных способностей: ритмического и тембрового слуха. Science and Education 3 (8), 151-155

20. Саидий, Саид Болтазода. Сложный принцип формообразования в изоритмическом сложений музыки. Science and Education 3 (11), 962-969

21. Саид Болта-Зода, Саидий. Основные направления возбуждения мелкой моторики по направление музыки. Science and Education 3 (10), 582-590

22. Саидий, Саид Болта-Зода. Песни, обработка народных песен и развития мастерства учащихся. Science and education. 3 (4), 1200-1205

23. Саидий, Саид Болта – зода. Об эффектно влияние теории, в создании музыкального произведения. Science and Education 3 (12), 864 - 870
24. Саидий, Саид Болта-Зода, Ропиева, Дурдона Акмал қизи. Проблемы совершенствования управления музыкальной деятельностью дошкольного образовательного учреждения. Science and Education 3 (8), 183-188
25. Саид Болтазода, Саидий. Эффект образования музыки к системы общеобразовательной школы. Science and Education 3 (8), 224-230
26. Саид Болтазода, Саидий, Субхонов, Отабек Адилевич. Основы управления музыкального диктанта по сольфеджио. Science and Education 3 (3), 825-830
27. Саидий, Саид Болта-Зода. Обратный сдвиг гармоничный линии в многоголосных произведениях. Science and Education 3 (12), 871 -877
28. Саидий, Саид Болта-Зода. Повышение или понижение основных ступеней, знаки альтерации. Science and Education 3 (12), 878 - 884
29. Саидий, Саид Болта-Зода. Элементы абстрактной и абсолютной звучании музыкального звука. Science and Education 4 (1), 597-603
30. Саидий, Саид Болта-Зода. Теоретическое рассмотрение вероятности совпадения неаккордовых звуков в произведениях. Science and Education 4 (1), 556-562